

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА РІВНЯ РИЗИКОСТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бездітко О. Є., асистент

Постановка проблеми. Функціонування українських сільськогосподарських товаровиробників в умовах обмеженості виробничих ресурсів ускладнюється впливом різного роду ризиків. У цих умовах зростає роль і значення мобілізації внутрішнього потенціалу підприємств з метою зміцнення їх ризикозахищеності. Однак, менеджмент сільськогосподарських товаровиробників залишається інертним щодо сприйняття та оволодіння новими формами і важелями ризик – менеджменту. Крім обмеженості фінансових ресурсів, керівникам сільськогосподарських підприємств не вистачає також глибокої обізнаності з питань управління ризиками та креативного підходу до управління підприємствами. У зазначеному контексті важливого значення набуває розробка методичних підходів до оцінки ризикозахищеності підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам розкриття сутності ризикостійкості сільськогосподарських підприємств присвячені праці багатьох вітчизняних вчених – Вітлінського В. В., Наконечного С. І., Ілляшенка С. М., Донця Л. І. та ін.

Мета дослідження. Метою статті є виявлення ступеня рівня ризикостійкості сільськогосподарських підприємств та пошук шляхів діагностики ризику.

Об'єкт та методика дослідження. Об'єктом дослідження є процес ідентифікації комплексної оцінки рівня ризикостійкості у типових господарствах Житомирської області. Методичний інструментарій дослідження склали такі методи як графічний, монографічний, соціологічний.

Результати дослідження. Оскільки не існує спеціального показника для виміру ступеня ризикостійкості підприємства, а її порушення має, як правило, фінансовий прояв, доцільно за критерій приймати здатність підприємства активно примножувати капітал під дією сукупного позитивного та негативного впливу внутрішніх і зовнішніх чинників ризику. З цією метою пропонується брати за основу показник абсолютного приросту чистого прибутку як різницю між обсягом чистого прибутку у поточному році та обсягом чистого прибутку у попередньому році. Однак підприємства мають різну ресурсозабезпеченість і, відповідно, обсяги виробництва. Це зумовлює потребу у співставленні розміру абсолютного приросту чистого прибутку з площею сільськогосподарських угідь для можливості об'єктивного співвимірювання різних за обсягами і результатами господарювання підприємств.

Слід зауважити, що чим більша амплітуда відхилення від середнього приросту, тим більший ризик приймає підприємство. Проаналізувавши фінансовий результат 28 типових підприємств Житомирської області, встановлено, що розмір абсолютного приросту

чистого прибутку на 1 га сільськогосподарських угідь варіює в межах від -2,35 (у випадку збитку) до 1,25 тис. грн., при середньому його розмірі у -388 грн. (рис.1). У якості типових обрано підприємства з подібними економічними, природними та іншими умовами господарювання.

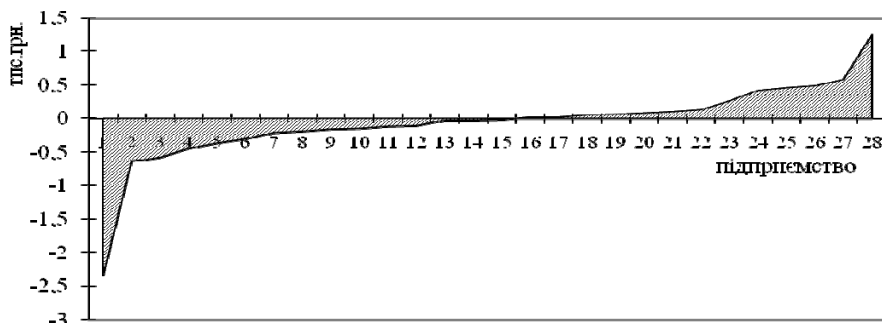

Рис. 1. Розмір абсолютного приросту чистого прибутку на 1 га вибіркової сукупності сільськогосподарських підприємств Житомирської області, тис. грн.

Джерело: власні дослідження.

Графічне зображення свідчить про наявність серед обраної сукупності підприємств, у яких на 1 га угідь припадає понад 300 грн. збитку (I група); таких, у яких розмір отриманого приросту прибутку становить від 300 грн збитку до 200 – прибутку (II група) і таких, які мають абсолютний приріст понад 300 грн (III група). Детальний аналіз видів ризиків та факторів, що їх спричиняють, дає можливість виділити декілька фінансово-економічних показників діяльності сільськогосподарських підприємств, які допоможуть кількісно оцінити ступінь залежності підприємства від окремих складових його внутрішнього та зовнішнього середовища (табл. 1).

Таблиця 1

Фінансово-економічні показники діяльності сільськогосподарських підприємств Житомирської області

Показник	Група підприємств за обсягом абсолютного приросту чистого прибутку на 1 га сільськогосподарських угідь			У середньому по сукупності
	I група	II група	III група	
Кількість підприємств	6	16	6	28
Обсяг абсолютного приросту чистого прибутку на 1 га сільськогосподарських угідь, тис. грн/га	-0,73021	-0,02387	0,683428	-0,064
Частка сільськогосподарської продукції у товарообороті підприємства, %	89,8899	97,5021	99,6109	96,0383
Коефіцієнт платоспроможності	1,142834	4,277965	7,866042	2,262977
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,49589	0,0881	0,062476	0,208149
Рентабельність господарської діяльності, %	-0,04273	0,169523	0,515708	0,211648
Темп приросту чистого прибутку	-1,1745	-0,10352	0,732837	-0,13319

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності сільськогосподарських підприємств Житомирської області.

Дані таблиці дають змогу зробити висновок про те, що спостерігається певна залежність значень показників по виділених групах. Зокрема, між 1-ю і 3-ю групами спостерігається відмінність у структурі товарної продукції в 10 %, а коефіцієнт концентрації залученого капіталу відображає прямий негативний вплив використання позичених коштів на приріст обсягів чистого прибутку. Характерним є зростання темпу

приросту прибутку при аналогічному зростанні його обсягу.

Висновок. Наведений алгоритм оцінки ризикостійкості суб'єкта господарювання під силу застосовувати фінансовому менеджеру підприємства з метою діагностики ризику і визначення ступеня активності управлінців у його запобіганні.

Використані джерела інформації

1. Бережна Л. В. Економіко-математичні методи та моделі в фінансах / Л. В. Бережна, О. І. Снитюк. – К.: Кондор, 2009. – 301 с.
2. Бланк И.А. Управление финансовыми рисками: учеб. курс / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2006. – 444 с.
3. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія / В.В. Вітлінський, Т. І. Великоіваненко. – К.: КНЕУ, 2004. – 480 с.
4. Масловская Л. Ц. Идентификация сущности и факторов рыночного риска сельскохозяйственных товаропроизводителей / Л. Ц. Масловская, Е.Е. Бездетко // Вестн. Тернопольского экон. ун-ту. – 2011. – Вып. 9, ч. 2. – С. 315–318.